

Dimitar Anakiev

Ob robu klepeta z Umberto Ecom

*Na Balkanu
v imenu rustike
cvetijo svastike*

Dimitar Anakiev

Umberto Eco v svojem znamenitem eseju *Večni fašizem (Ur-fascism)* razmišlja o modalitetah fašizma, in sicer, kot se zdi, z dvema namenoma: prvi je poskus notranje definicije fašizma, ki ne bo vezana na njegove različne pojavne oblike, temveč bo pokazala njegovo bistvo in tako pričala o nujnosti nenehne budnosti, da se nam fašizem ne bi zgodil v takšni ali drugačni, denimo zabavni ali kateri drugi (morda "humanistični") obliki. V svojem eseju Eco jasno pravi: Ne dovolimo, da bi se fašizem znova pojavil! Toda po drugi strani se zdi, da se je Eco z besedilom, napisanim leta 1995 za New York Review of Books, morda poskušal prilagoditi ameriškem bralcu, za katerega domnevamo, da je tipični antifašist, vendar včasih tudi malce zaskrbljen zaradi možnosti, da se bo izza plašča borbe proti fašizmu, kadar je govor o tem, od nekod prikazal dežurni antifašist: ideologija marksizma.

Kot kaže, Eco v zgodbi o italijanskem odporu proti fašizmu med drugo svetovno vojno prav zato na prvo mesto postavi kritiko italijanskih komunistov, ki naj bi si neupravičeno lastili odporniško gibanje, takoj zatem pa raznovrstnost antifašističnega boja v Italiji ilustrira z zgodbo o heroju svoje mladosti: Edgardu Sognu, vodju ilegalne *Organizzazione Franchi*, ki se je ukvarjala s tvegano humanitarno dejavnostjo: tihotapljenjem Judov iz fašistične Italije v nevtrarno Švico. Eco Edgarda Sogna omenja zato, ker je bil monarhist in skrajni desničar, hkrati pa je (domnevno

Mnenja avtorjev niso nujno tudi mnenja članov uredništva.

zaradi nasprotovanja politiki rajha v zvezi z “judovskim vprašanjem”) tu naveden kot antifašist. Skrajni desničar – antifašist? Joj, kako moker ogenj! Kot da bi Eco želel reči: vidite, tudi skrajni desničarji se lahko iz osebnih razlogov kdaj pa kdaj borijo proti fašizmu. Seveda se lahko med sabo borijo tudi fašisti, a jih medsebojni spopadi še ne povzdignejo v antifašiste. Vse je v najlepšem redu, prijatelji Američani, nikar se ne bojte za svoj profit in imperij, pogledajte – očitno ni treba, da bi bili vsi marksisti za to, da bi pisali proti fašizmu.

Trditve, ki se zdijo podobne Ecovim trditvam o Sogno, je bilo mogoče slišati tudi na postkomunističnem Balkanu, kjer so novodobni demokrati predstavili svoje verzije antifašističnih borcev, pa so se tako med antifašiste pri priči vpisali liderji slovenskega klera in bele garde ter ustaši, balisti in handžarjevci vse do četnikov ter Draže Mihajlovića. Morda je izlive “fašističnega antifašizma” novodobnih balkanskih demokratov navdihnili prav zgodba o Edgardu Sogno, ki jo Eco spretno pušča nedokončano, kot pač zgodbo o junaku iz svojega otroštva. Tisti, ki so se potrudili do konca razvozlati ta Ecov rebus, so morda lahko kje prebrali, da je po dolgi diplomatski karieri, zaznamovani z izrazitim anti-komunizmom, Edgardo Sogno svoj politični mandat sklenil kot fašist, in sicer na listi Narodnega zavezništva (AN, Alleanza Nazionale), naslednika Mussolinijevega Socialnega gibanja (MSI, Movimento Sociale Italiano). Vendar tega podatka v Ecovem besedilu ni, morda zato, ker je bilo besedilo objavljeno približno v času, ko je Sogno postal predvolilni kandidat te fašistične liste, katere vodja Gianfranco Fini, deklarirani fašist, se ni sramoval javno izjaviti: “Mi smo fašisti, nasledniki fašistov v 21. stoletju.” In: “Tudi pol stoletja pozneje je ideja fašizma še živa.” Gianfranco Fini je danes predsednik poslanske zbornice v italijanskem parlamentu, za to funkcijo pa ne potrebuje antifašističnega alibija. Sicer pa, zakaj bi ga sploh iskal, če v italijanskem parlamentu predstavlja fašistične ideje in je od svojih volivcev prav zato dobil mandat? Če kdo trdi, da sta fašizem in demokracija nezdržljiva, naj se samo spomni dejstva, da se je tudi Adolf Hitler na oblast povzpel po demokratični poti, zanimiva pa je tudi zgodba o Miloševićevi demokratični vladavini.

Podobno dosledni kot nekateri italijanski politiki, če ne celo bolj, se zdijo sodobni japonski politiki, politiki še ene države, v kateri je fašizem domača žival. Kolikor je piscu teh vrstic znano, se politiki vseh povojnih vlad, kar jih je bilo po atomskem porazu japonskega imperializma, vsako leto poklonijo sencam svojih oficirjev, pokopanih na cesarskem pokopališču Jasukune. Na tem ekskluzivno fašističnem pokopališču počivajo tudi posmrtni ostanki častnikov, ki so pod vodstvom

princa Jasuhika Asaka izvršili enega najstrašnejših pokolov civilnega prebivalstva v sodobni zgodovini, zloglasni pokol v kitajskem Nankingu. Mednarodno vojaško sodišče za Daljni vzhod, ki je leta 1946 zasedalo v Tokiu, je ugotovilo, da je tamkajšnji pokol zahteval 200.000 civilnih žrtev, ob upoštevanju dejstva, da so preštete samo uradno pokopane žrtve. To sodišče, katerega cilji so presegali nankingški pokol, je princu Asaki kot članu cesarjeve družine podelilo imuniteto. Njemu in še nekaterim visoko stoječim fašistom niso sodili. Naslednje leto je v Tajvanu zasedal tribunal za vojne zločine, posvečen izključno nankingškemu pokolu, ki se je dokopal do naslednjih spoznanj: ubitih je bilo 340.000 civilistov, od tega jih je približno 190.000 padlo pod streli iz avtomatskega orožja, približno 155.000 pa so jih pobili s hladnim orožjem – torej individualno, tako rekoč pristržno in intimno. Fantje generala Ratka Mladića so očitno dokaj povprečna mularija. Potomci samurajev so bili ponosni na svojo večino ubijanja, zato so svoje zločine opisovali in jih sebi v čast javno razglašali v najrazličnejših japonskih časopisih, saj je tovrstna sposobnost v čast vsemu plemenu. Nankingške krvave orgije je spremljalo neverjetno visoko število posilstev; posiljenih je bilo od 20.000 do 80.000 žensk, številne so bile pozneje umorjene ter odstranjene. Med ubitimi je bilo 22 odstotkov žensk ter dva odstotka otrok. Rekord nankingškega pokola je v pičlih šestih tednih doseglo 240.000 vojakov 10. japonske armade. V petih dneh obrambe Nankinga je padlo tudi 50.000 kitajskih vojakov. (Japonci so izgubili 6.000 mož.) Med množičnim pokolom civilistov, ki je sledil padcu Nankinga, je tokijski tisk o krvavih orgijah poročal, kot da spremlja športno tekmovanje, objavljaj pa je tudi natečaje z – na primer – naslovom: *Kako ubiti sto ljudi izključno z mečem*. Če prištejemo še mrtve v širši okolici Nankinga, število žrtev po mnenju nekaterih zgodovinarjev doseže 650.000 moških, žensk in otrok. Japonski fašisti so med drugo svetovno vojno v Aziji pobili približno 5,5 milijona prebivalcev. Kako je potemtakem mogoče, se vprašamo, da demokratične japonske vlade vseh barv vsako leto pompozno častijo te prvake smrti? Kitajski protesti, naj se v imenu dobrososedskih odnosov, pa tudi v imenu civilizacijskih vrednot in človekoljubja, to neha, ne le da niso rodili sadov, temveč so pri sosedih celo naleteli na posmeh in bili označeni kot “protijaponsko razpoloženje”. Zakaj je tako, nam postane jasno šele ob pogledu na geopolitični položaj Japonske: nekatere velesile potrebujejo žandarja, ki z okupacijo številnih kitajskih otokov drži Kitajsko v šahu, zato se jim splača podpirati militaristični duh njihovega služabnika – poroka iz preračunljivosti v imenu globalnega in lokalnega imperializma.

A doslednost velja tudi za reprezentativni slog: kinematografsko distribucijo 132 minut dolgega filma kitajskega režiserja s stalnim prebivališčem na Japonskem Jing Lija z naslovom *Yasukune* so leta 2007 na Japonskem prepovedali, čeprav gre za japonski film, ki ne prikazuje nič spektakularnega, temveč kratko malo sledi navadnim ljudem, ki skozi leto prihajajo v Yasukune, da bi se poklonili svojim fašistom. Zakaj so neposredni televizijski prenosi državnih proslav iz Yasukuneja sprejemljivi, mali avtorski film, posnet iz neposredne bližine, pa ne? Verjetno zato, ker slednji demistificira. Jing Li je premaknil točko, s katere gledalec opazuje fašizem. Rakurz je vsakdanji, namesto tistega iz cesarske lože; pogled, ki se sklicuje na zdrav razum, ne na mistična čustva, zapakirana v rituale. Pomislite, kako pomemben je zorni kot snemanja: sprememba položaja kamere zadostuje za to, da narodni heroji postanejo kriminalci.

V Sloveniji je v letih 2006 in 2007 potekal sodni proces, ki je pritegnil pozornost javnosti. Na Ljubljanskem okrožnem sodišču je potekal proces proti Aleksandru Todoroviću, nekdanjemu predsedniku Društva izbranih prebivalcev Slovenije, ker je leta 2003 v bifeju komercialne televizijske mreže POP TV tri visoke vladne funkcionarje označil za fašiste. Tožili so ga nekdanji minister za notranje zadeve Andrej Šter, po poklicu diplomirani pravnik, mag. Slavko Debelak, diplomirani pravnik in nekdanji sekretar na istem ministrstvu, ter njegova pomočnica, nekdanja podsekretarka Alenka Prvinšek Mesojedec, prav tako pravnica. Ti trije pravniki so bili udarna trojka zlorabe zakona zaradi administrativnega etničnega čiščenja in deportacije 25.671 Jugoslovanov iz novo nastale države Slovenije. Poleg tega da so falsificirali zakon, so se javnosti predstavili tudi s peticijo, pod katero so se podpisali 18. aprila 2003, da bi s svojimi podpisi podprli svoj lastni zakonski falsifikat in tako javnost zavedli v prepričanje, da v resnici varujejo pravni red ter ustavo Republike Slovenije, čeprav je Ustavno sodišče Republike Slovenije izbris Jugoslovanov že leta 1999 razglasilo za nezakonito dejanje v nasprotju z ustavo. (Alenka Prvinšek Mesojedec se je kot uslužbenka nižjega ranga podpisa peticije vzdržala.) Peticijo svojih fašistov so podprli tudi umetniki, ki so o sebi menili, da so žrtve fašizma in antifašisti: pesnik Dane Zajc in pisatelj Boris Pahor, pa tudi afirmirani junaki socialističnega dela, kakršen je igralec Polde Bibič, ter še 54 umetnikov in javnih delavcev. (O tej peticiji bo več govora pozneje.) Alenko Prvinšek Mesojedec, ki je bila edina od trojice v neposrednem stiku z izbranimi, je dosledno odlikovala nepopustljiva birokratska surovost celo do novorojencev, ki jih je nezakonito preganjala iz države, ker niso bili prave narodnosti in vere, na sodišču pa je zatrjevala, da jo je to, da jo je Todorović imenoval za fašistko, strahotno

prizadelo, saj izvira iz partizanske družine. Vsi trije so zaradi duševnih bolečin, ki jim jih je s svojo trditvijo zadala njihova brezobzirna in neuvidevna žrtev Todorović, od sodišča zahtevali, naj Todorovića obsodi na javno opravičilo in odškodnino v višini 2.000 evrov za vsakega; skupaj bi moral torej izbrisani Todorović, ki v žepu nima prebite pare, tistim, ki so ga izbrisali, za nameček plačati še odškodnino v višini 6.000 evrov. Za trojico tožnikov je to skromna žepnina, a v njihovih očeh je pomembnejša od denarja simbolika obsodbe in kazni.

Todorović, ki je opravičilo zavrnil, se je zagovarjal brez odvetnika, s trditvijo, da ne more biti žalitev, če fašistu rečeš fašist, če torej govoriš resnico.

Todorović je med zagovorom predlagal, naj sodišče zasliši 29 prič, naj začne z glavnim "brisalcem", tajkunom Igorjem Bavčarjem in nadaljuje s strokovnjaki (Močnik, Žizek ...), uglednimi zgodovinarji, politologi in žrtvami izbrisa, ki bi s svojim pričanjem nedvomno potrdili, da je govoril resnico in da je bilo potemtakem administrativno etnično čiščenje dejanje fašizma, njegovi idejni tvorci in izvršitelji pa posledično fašisti. Sodnica Maja Šuštar se je odločila, da Todoroviću teh prič ne bo dovolila zaslišati, tako da se je dve leti zagovarjal sam samcat, in sicer tako, da je sodnici z govorniškega odra v mali sodni dvorani prebiral najrazličnejša besedila o fašizmu, med katerimi je bil tudi omenjeni Ecov esej. Ta idilični pedagoški prizor, ki se je dve leti ponavljal pred maloštevilno publiko izbrisanih, je nekoliko spominjal na nekatere biblijske scene iz obdobja širjenja krščanstva, denimo na tisto, ko neki nadebudni pridigar na Sinaju k drevesu priveže rogato živino in ji bere evangelij, da bi sprejela krščanstvo, z drevesom, h kateremu je privezana, vred.

Med sojenjem je Todorović ob medijskem pompu v zgradbo sodišča vstopal skozi glavni vhod na Miklošičevi, medtem ko so njegovi tožniki, ki so se skrivali pred mediji, vstopali skozi zadnja vrata, zakriti s temnimi očali, privihanimi ovratniki, klobuki in vezenimi rutami, zlasti pa z dežniki, in to takrat, kadar ni deževalo. Ne Todorović, ne Eco, ne vsa pamet tega sveta niso prepričali sodišča: po dveh letih jalovega pridiganja o fašizmu je bil Aleksandar Todorović spoznan za krivega povzročitelja duševnih bolečin vladnim uradnikom. Sodišča ni zanimalo dejstvo, da so ti uradniki na najvišjih položajih dokazano uničili življenje tako Todoroviću kot 25.670 drugim ljudem in njihovim družinam. A kako s pomočjo zakona kaznovati žrtev nezakonitega državnega nasilja, ker je svoje krvnike ozmerjala s fašisti? Morda bi izbruhnil neprijeten škandal, ki ga javnost in zdrava pamet ne bi prenesli? Duševno preobčutljiva oblast je kljub vsemu ostala previdna, isto pa je veljalo za njeno neodvisno sodstvo: Todorović je bil kaznovan samo z opominom – toliko, da

bo vedel za drugič. Nosilcev nezakonitih dejanj, visokih funkcionarjev vlade Republike Slovenije, neodvisno slovensko sodstvo ni le obvarovalo pred duševnimi bolečinami, temveč jim je tudi prizaneslo s kazenskim pregonom; še več, nagrajeni so bili z novimi delovnimi mesti. Minister Šter je bil postavljen za državnega sekretarja na Ministrstvu za zunanje zadeve, kjer si je kmalu prislužil priznanje nemške države za prispevek k napredku meddržavnih odnosov. Alenka Prvinšek Mesojedec, izpričana humanistka, je postala direktorica mednarodne humanitarne organizacije MARRI (Migration, Asylum and Refugees Regional Initiative) za zaščito beguncev, azilantov in migrantov. Kako cinično! Inštruktor MARRI je postal tudi mag. Debelak, ki je danes vladni upokojenec, vendar še honorarno predava pravo na ljubljanski univerzi. Pa nadaljujva zgodbo o fašizmu, gospod Eco!

Pripadniki majhnih narodov so nedvomno prikrajšani, ker svojega fašističnega talenta ne morejo razvijati tako uspešno kot pripadniki velikih narodov, npr. Japonci. Ne morejo se razmahniti v širino, zato so se kot podporniki prisiljeni podpisovati pod razne peticije in gojiti svoje zamere na sodiščih, za njihovo vedenje pa je značilna velikanska provincialna zmedenost. Ta je tolikšna, da jo v razmerah nenehne negotovosti identitete prepoznavamo kot dominantno potezo obnašanja celo pri najvidnejših predstavnikih naroda, ne le pri njegovih uslužbencih. Samo provincialna zmedenost lahko pojasni preobrazbo upokojenega podpolkovnika socialistične Jugoslovanske ljudske armade v nacifašističnega generala, ki v Bosni strelja zajete očete in brate otrok, ki jim je pred tem cinično ponudil bombone; samo provincialna zmedenost, znotraj katere niti ena oblika načelnega vedenja ne more preglasiti instinktov plemenske pripadnosti, lahko pojasni preobrazbo nekdanjega komandanta Proletarske brigade Narodnoosvobodilne vojske v organizatorja nacističnih paravojaških enot, podobnih tistim, proti katerim se je borila proletarska brigada – najprej so jih med drugo svetovno vojno uničili, nato pa po dolгих letih na novo ustvarili, oborožili ter spodbudili, da so opravljale umazana dela za nacistično državo. Je to fašizem, o katerem piše Eco? Je, če s fašizmom razumemo izpraznjeni, sleherne človečnosti oprani pragmatizem, ki se zato, da bi dosegel svoj cilj, ne ustavi pred ničemer.

Fašizem, ki pri velikih narodih zavzema tragične razsežnosti, pri malih narodih dobiva poteze tragikomične karikature. Ali to pomeni, da ga je treba tolerirati in mu vedno znova pogledati skozi prste? Ali to pomeni, da nam ga ni treba prepoznavati in na stebru sramote ožigosati kot fašizem? V dokaz tragikomičnosti fašizma zmedenih malih provincialcev navajam primer slovenskega pisatelja iz Trsta, Borisa Pahorja. Ta gospod, ki se

šteje za kandidata za Nobelovo nagrado, povsem nobelovsko zastopa ideje antifašizma in fašizma hkrati. Kadar se oglašja iz Trsta, kot predstavnik slovenske manjšine v Italiji, je njegova retorika antifašistična; kadar spregovori kot govornik slovenske večine v matični Sloveniji, zastopa ideje fašizma: ne mara tujcev, je podpisnik peticije proti izbrisanim, moti ga temnopolti piranski župan, v skladu s svojo nobelovsko kandidaturo pa je predlagal tudi spremembo slovenske himne, v kateri bi Prešernov verz "Bog živi vse narode" zamenjala njegova, Nobelove nagrade vredna modifikacija, "Bog živi vse Slovence". Ali obstaja razlika – in kakšna? – med Borisom Pahorjem in njegovim pesniškim ter klovnovskim pobratimom dr. Radovanom Karadžićem? V čem je razlika med Pahorjevo izjavo: "Izvolili so temnopoltega župana? Moj Bog, kje je tu narodna zavest!" in tisto znamenito Karadžićevo: "Tragično in nesmiselno so slovanski narodi prišli pod oblast njim tujega katolicizma ter mohamedanstva." Tu vidimo oba književnika, kako z literarnimi mikroerekcijami rešujeta nacionalna vprašanja Ilirskih provinc in kako to oba počneta z negativnim diskurzom, uperjenim zoper drugačne od njiju.

Okrožno sodišče v Ljubljani je vprašanje, ali so si pravniki vlade Slovenije – Šter, Debelak in Mesojedčeva – zaslužili, da jih imenujemo fašiste, rešilo po svoje. Ta trojica vladnih funkcionarjev je posredno želela doseči oprostilno sodbo zase. Karadžiću te dni sodi mednarodno sodišče v Haagu. Boris Pahor za zdaj še ni pred sodiščem; samo zato ne, ker še ni bilo mogoče najti kakega tanka, ki bi podprl njegove misli, čeprav si je kot zagovornik politike "trde roke" v umetno ustvarjenem sporu med Hrvaško in Slovenijo o izhodu Slovenije na morje za to zelo prizadeval. Ampak goseničarjev se mu ni posrečilo privabiti, Radovanove mokre sanje so zanj ostale neizpolnjene. Pahorjev fašizem bo ostal neizživet, nerazvit in nemočen. Mogoče tak, kot ga opisuje haiku znanega sodobnega japonskega pesnika Hošinaga Fumia:

*Atletsko stopalo srbi,
pa še zmerom ni
Hitler*

Hošinaga Fumio (prev. Dimitar Anakiev, Maja Novak)

Pred nekaj leti sem imel v predmestju Kumamota po imenu Tacuda (Zmajjevo polje) v hiši skupnega prijatelja čast srečati gospoda Hošinaga in se pogovarjati z njim. Ta pomembni japonski pesnik, rojen leta 1933, je bil kot otrok vzgajan v nacionalističnem duhu. Streznila sta ga poraz Japonske in vzpostavitev demokratičnega režima v državi. Gospod Hošinaga je

svojo pesniško kariero posvetil soočanju z japonskim fašizmom. Napisal je številne haikuje, ki govorijo o naravi fašizma, tako kot naslednji, ki tematizira diskriminacijo:

*Milijardo let
krivo prisegaš:
moja kri je tipa B*

Hošinaga Fumio (prev. Dimitar Anakiev, Maja Novak)

Gospod Hošinaga pripoveduje, kako si japonski navijači na tekмах državne reprezentance okrog čela zavežejo trak, na katerem piše “kami-kaze”. To obnašanje se mu zdi samoumevno, domoljubno, vendar ni prav, da se to domoljubje zlorablja, najhuje pa je, če fašizem privzame lahkoten, vsakdanje zabaven značaj, če ostane neopažen, udomačen, da otopimo in nas fašizem začne zabavati. O tem morda govori njegov naslednji haiku:

*Lunapark
to jesen
poln nacistov*

Hošinaga Fumio (prev. Dimitar Anakiev, Maja Novak)

Na Japonskem tovrstno pisanje še danes ni preveč dobrodošlo. V času fašističnega režima je Tokkô, tajna “moralna policija” (po značaju zelo podobna nemškemu gestapu), zaradi njihovih literarnih del aretirala kakih dvajset uglednih pesnikov haikuja, nekateri od njih so celo izgubili življenja. A pesniška zavest japonskih umetnikov je bila humanistično budna že veliko prej, preden so okupacijske sile zaukazale demokracijo. Humanizem ni samo proizvod političnega sistema, temveč občutka “biti človek”, ki je vsaj tako naraven kot občutek pripadnosti čredi, plemenu ali kulturi. Posredi je pristna, elementarna humanost, nekaj, zaradi česar je človek posameznik, nekaj, kar ga loči od živali, nekaj, kar ni odvisno od kulture, vere (tako na primer “biti človek” ni odvisno od “biti kristjan”) ali političnega sistema (“biti demokrat” ali “biti socialist”).

Opazujem svoji mački, Momčila in Tigrico, in zdi se mi, da premoreta veliko “humanosti”, da sta ti dve živalci dosti bolj “človeški” od marsikaterega mojega znanca – zaradi tega, kako se igrata, crkljata, tekata po hribih in travnikih, uživajoč v občutku svobode, zaradi tega, kako predeta, kako si lahko zapomnita stvari in se učiata, kako gresta v kopalnico, da bi se polulali, kako imata smisel za prijateljstvo, kako sta samostojni ... in še bi lahko našteval. Pravzaprav je edina atavistična lastnost mojih mačk lov

na miši, a celo svojega živalskega plena se lotevata igrivo in z občutkom za estetiko. Številni ljudje teh lastnosti nimajo, zato pa imajo druge, grše. Zlasti pa: mačka je individualist, človek pa čredna žival – vsaka čast tistim ljudem, ki niso.

Že v tridesetih letih prejšnjega stoletja, v času japonsko-kitajskih vojn, so oblasti večkrat prijele in nenehno preganjale Santoka Taneda (1882–1940), med ljudmi nadvse priljubljenega pesnika, ki je med drugim poznan po enem prvih japonskih protivojnih haikujev:

Na Kitajskem

vaši udje, a vi

spet doma na Japonskem

Santoka Taneda (prev. Dimitar Anakiev, Maja Novak)

Če pomislimo na te pogumne pesnike, ki so sredi čudovito delujočega in nezmotljivega oblastnega režima, japonskega fašizma, ubirali individualistične in humane korake in to počnejo še danes, se podpisovanje že omenjene peticije proti izbrisanim s strani 57 vrhunskih slovenskih intelektualcev, pesnikov, književnikov, igralcev, znanstvenikov ..., zdi kot strah vzbujajoče dejanje fašizma, kot dokaz fašizma, ki živi neodvisno od sistema oblasti, med ljudmi in celo v najvišjem sloju slovenskega naroda. Da ne bi kdo posumil o resničnosti mojih navedb ali pomislil, da tem osebam pripisujem prevelik pomen, v opombi¹ navajam imena vseh podpisnikov.

Ker se Balkanci radi primerjamo s svetom – v svojih očeh smo po navadi boljši in pametnejši od vseh prebivalcev tega planeta ter vseh drugih planetov za nameček, zaradi česar poznamo več sto šal, ki se posmehujejo vsem, samo nam ne –, si za primerjavo oglejmo nekaj hipotetičnih situacij. Predstavljajmo si na primer peticijo 57 vrhunskih ameriških pesnikov, književnikov, igralcev itd., ki bi zahtevala izgon Inuitov, Mehičanov ali kitov iz Združenih držav. To si le stežka predstavljamo, mar ne? Si predstavljajte skupino 57 ruskih pesnikov, literatov, znanstvenikov itd., ki s peticijo izražajo podporo ruski državi proti svobodnemu novinarstvu? Tudi

¹ Peticijo proti izbrisanim je aprila 2003 podpisalo 57 slovenskih intelektualcev: Evgen Bavčar, Vinko Beznik, Polde Bibič, Viktor Blažič, Niko Grafenauer, Tone Hrovat, dr. Matjaž Kmecl, Mile Kosi, Tone Kuntner, Tadej Labernik, Srečko Lisjak, Milan Matos, Miloš N. Milovič, Ciril Škerjanec, Rudi Španzel, Andrej Šter, Borut Trekman, Biljana Unkovska, Dane Zajc, Boris Pahor, Tone Gogala, Nataša Prah, Primož Šeligo, Slavko Debelak, Drago Rudel, Miran Kramberger, Rudi Šeligo, Saša Vuga, Lovro Arnič, Anton Nanut, Borivoj Kos, Darko Brlek, Igor Škerjanec, Jože Banič, Branko Panič, dr. Janez Remškar, Lojze Lebič, dr. Katja Boh, dr. Primož Rode, Ervin Fritz, Pavle Svete, Janez Stanek, Franc Feltrin, Stane Jurgec, Katerina Turk, Borut Likar, Ema Ščavničar, Silva Janež Debelak, Miša Pfeifer, Aleksandra Hoivik, Mira Šekoranja, Hugo Šekoranja, dr. Vlado Pfeifer, Vlado Žabot, Franc Majcen, Tone Pavček, Mladen Trobec.

to si je težko predstavljati. Prav tako 57 nemških, francoskih, kitajskih ali kakršnih koli že intelektualcev, ki podpirajo kakršno koli obliko državne represije ... Peticija 57 slovenskih intelektualcev pove veliko o intelektualcih tega naroda, pa tudi o državi. Če k temu neveselemu sklepu dodamo še dejstvo, da so slovenski pesniki s peticijo izrazili podporo nezakonitemu in kriminalnemu dejanju države – kot je že leta 1999 ugotovilo Ustavno sodišče Republike Slovenije, leta 2009 pa tudi vlada Republike Slovenije – nas zagrabi obup. Česa takega si ni mogoče predstavljati nikjer, razen v Sloveniji, pa tudi ostanek Balkana ni daleč od tega stanja duha. Spet prihaja do izraza provincialna zmedenost, ki postavlja vse vrednote na glavo, kjer vse vrednote postajajo amorfne, izkrivljene, deformirane in raztopljene kot utvare v “talilnem loncu” našega življenja; v tem morju plavamo bojujoč se proti podkovanim pajkovim jajcem.

Kaj je že hotel povedati Eco o fašizmu? *Parlez-vous français?*

*Hladna je voda
oceana, kjer je vzniknila
iskra življenja*
Dimitar Anakiev